

Geschied- en Heemkundige Kring Kortembos
E- Mail: ghk.kortembos@gmail.com

Nieuwsbrief 31 januari–februari 2020

Na de winter met koude kijken wij uit naar de dooi en verder naar zon en warmte.

Beste erfgoedvrienden(innen)

Met het ontvangen van deze nieuwsbrief (nr.31), zijn we het jaar 2020 beland. Vele zullen met heimwee terugdenken aan het voorbije jaar, een jaar met mooie herinneringen maar ook een jaar waarin we afscheid hebben genomen van mensen die ons dierbaar waren. Maar met de vriendschap en de samenhang van de mensen die ons omringen gaan we de weg op die voor ons ligt.

Een nieuw jaar met nieuwe uitdagingen, we rekenen op jullie medewerking want de Geschied- en Heemkundige Kring Kortenbos is een vereniging van en voor de leden. Wij willen een nuttige informatiebron zijn voor al wie het verleden, heden en de toekomst een warm hart toedragen. Zonder jullie steun en positieve feedback kunnen wij niet bestaan. Wilt u graag op de hoogte blijven van onze werking en de maandelijkse uitnodiging ontvangen? Dan vragen we u vriendelijk om uw lidmaatschap te vernieuwen en het lidgeld van 15 euro te betalen. U kan dit doen via overschrijving op het rekeningnummer BE -18-7512-0848-4665 van de Geschied- en Heemkundige Kring Kortenbos, Hasseltsesteenweg 499, 3800 Sint-Truiden met vermelding van uw naam en adres. U kan ook contant betalen aan de wijkverantwoordelijke. U krijgt dan 5 maal per jaar een nieuwsbrief waarop U wordt uitgenodigd op onze activiteiten.

Dank voor uw vertrouwen in de Geschied- en Heemkundige Kring en graag tot op de volgende activiteit!

De Geschied- en Heemkundige Kring Kortenbos heeft sinds het overlijden van haar stichter Elvire Vavedin op 6/02/2012 haar werk verder gezet. Wij hebben haar inzet voor Kortenbos, met zijn rijk religieus verleden steeds bewonderd. De voorbije jaren hebben wij (het nieuwe bestuur) getracht om de geschiedenis van het Mariaoord te vertellen aan de bezoekers en het alzo te verspreiden en te bewaren voor de komende generaties. Enkele hoogtepunten uit onze werking:

De Mariaprocessie in 2016 naar aanleiding van de toekenning dat 80 jaar geleden de titel Basiliek aan de kerk werd toegekend, was één van de hoogtepunten. Ook de beiaardconcerten die elk jaar elke zon- en feestdag in de maand mei te horen zijn, zijn voor de kring van groot belang. Wij mogen nooit vergeten dat het geld voor de beiaard gegeven werd door de familie Coppenjans-Appeltans(wonende in de Rozenkranswijk) met de belofte dat deze zijn mooie klanken moest laten

horen voor de bedevaarders die het Mariaoord bezoeken in de Meimaand. In 1954 werd de beiaard ingespeeld door Staf Nees, een van de bekendste beiaardiers van ons land. Nu is het ere-beiaardier Noël Reynders en zijn zonen Hendrik en Frederik en Frederik Cipiriani die elk jaar in de meimaand om 13h30 trouw op post zijn.

Enkele hoogtepunten: Onze deelnames aan de erfgoeddagen, de restauraties aan de processietroon in de basiliek, de restauraties aan de kapel O.L.-Vrouw van de Vrede en de kapel van O.L.-Vrouw van de Rozenkrans en de kazuifelkass zijn mogelijk gemaakt met de steun van de Provincie Limburg en van Erfgoed Haspengouw en de vele gulle schenkers.

Wat brengt 2020 ons

Erfgoeddag op zaterdag 25 en zondag 26 april met als thema "De Nacht". Wij zullen op zaterdagavond om 20h00 een opvoering brengen van een paar mirakels die opgetekend zijn in het Mirakelenboek vanaf 1639.

Dit jaar zetten wij ons Mariaoord zelfs internationaal in de kijker, want op zaterdag 9 mei zal de 'Werkgroep Norbertijner Geschiedenis in de Nederlanden' in het Norbertusheem een contactdag houden. In de volgende nieuwsbrief hier over meer.

Programma

Stadhuis Borgloon

Januari

Dinsdag 28 januari om 14.00 brengen we een bezoek aan de Stad Borgloon.

Waar heden en verleden elkaar kruisen.

Waar kunst een eenheid vormt met de natuur.

Waar een bloesemzee verandert in een fruittuin.

Een stad waar mensen je warm ontvangen.

Van harte welkom in Borgloon.

Samen met een gids bezoeken we de Graven stad die vorig jaar haar 1000-jarig bestaan vierde.

Wie mee wil gelieve dit door te geven op het nr.0474/777.604.

Lezing

Onze vrienden van **'Heemkunde Genootschap' Brustem** nodigen U graag uit op hun bijeenkomst, **dinsdag 14 januari 2020** in de raadzaal van het voormalig gemeentehuis aan het Singelplein te Brustem, deuren open **19.00**, aanvang stipt om **19.30**.

Vrije toegang, **iedereen** is van harte welkom, ook op onze volgende bijeenkomsten die voorzien zijn, iedere 2de dinsdag van de maand, zelfde uur zelfde plaats.

Deel 2: van Het Waterkasteel in het Hemelrijk en de grafsteen van Werner I Huyn van Amstenrade heer van Brustem.

WIE MEE WIL GELIEVE DIT DOOR TE GEVEN OP HET NR. 0474/777.604

LEZINGEN INGERICHT DOOR GOK SINT-TRUIDEN

De **GOKST-lezing** gaat elke derde woensdag van de maand door. Tenzij anders aangegeven vinden de lezingen plaats om 20.00 uur stipt in de benedenzaal van museum DE MINDERE, Capucienessenstraat 1, 3800 Sint-Truiden. Parkeergelegenheid vind je vlakbij op het plein bij cc de Bogaard, de Naamsevest of op het Minderbroedersplein. Betaalparking Sluisberg ligt op 5 minuten wandelafstand.

Wil je voortaan uitgenodigd worden via e-mail? Stuur ons gewoon een berichtje via gok.sinttruiden@gmail.com en we bezorgen je een uitnodiging voor onze volgende lezingen.

U kan ook lid worden (15 euro), men kan dit doen via overschrijving op het rekeningnummer BE43 7351 3913 8101 van de Geschied- en Oudheidkundige Kring, Stationsstraat 16, 3800 Sint-Truiden met vermelding van uw naam en adres. U kan ook contant betalen op een van de volgende activiteiten.

Woensdag 15 januari nodigen zij U van harte uit op de eerste activiteit van 2020.

Gast sprekers: prof. dr. em. Luc Snoeckx en Ingrid Desmedt **over 'Grafische prenten uit de collectie van La Société Royale des Aquafortistes Belges'**

Praktisch: De lezing gaat door op woensdag 15 januari 2020 om 20.00 uur in de bovenzaal van museum DE MINDERE, Capucienessenstraat 1, 3800 Sint-Truiden.

Deuren zijn open vanaf 19.00 uur om u de gelegenheid te geven een aantal van deze bijzondere prenten in een kleine tentoonstelling van naderbij te bekijken. Na afloop van de voordracht klinken we traditiegetrouw samen op het nieuwe jaar. Hartelijk welkom.

INSCHRIJVEN IS VERPLICHT, WIE MEE WIL GELIEVE DIT DOOR TE GEVEN OP HET NR. 0474/777.604

Februari

Feestvergadering op zaterdag 22 februari in het Norbertusheem deuren open om 18.00.

Wij klinken op het nieuwejaar en daarna schuiven we aan voor kaas tafel met verschillende broodsoorten -wijn -bier -koffie -frisdrank.

Tussendoor kunnen jullie kijken naar sfeerbeelden van de Geschied- en Heemkundige Kring Kortenbos vanaf 2012.

Het bestuur zorgt voor een warme en gezellige avond.

Wij heten U allen welkom!

Prijs :17 € per persoon, dranken inbegrepen.

Inschrijven verplicht voor 16 februari, op het nummer 0474/777.604

Even terug in de tijd Jos Valley heemkundige van Groot-Heers en van ghk.kortenbos bezorgde ons een verslag hoe men siroop maakte.

Siroop (rond 1940)

Het bewaren en behandelen van siroop (halffabricaat) Als de suikerbieten van het veld naar de siroopfabriek getransporteerd waren met paard en kar, gewassen, gekookt, gemalen en geperst waren. Dan kreeg men een zoetachtige sap. Het geperste sap liet men enige tijd rusten, zo konden de vaste bestanddelen die er nog inzaten bezinken.

Het zo uitgeklaarde sap werd dan ingekookt tot het dik vloeibaar was.

Het ingedikte sap werd nu in eiken tonnen opgeslagen, om in de loop van het jaar verder tot stroop verwerkt te worden

De afgekoelde tonnen werden naar de binnenkoer van de siroopfabriek gebracht, en opgestapeld op een plaveisel van kasseien.

Ze werden opgestapeld met de buik van de tonnen op de kasseien in rijen naast elkaar, en twee tonnen hoog. De tonnen werden hier en daar geblokkeerd met stukken hout. Zodat de stapel tonnen niet uit elkaar konden schieten of rollen.

Gewoonlijk tussen de 500 tot 1000 tonnen te samen.

Daarna werd de stapel tonnen afgedekt met een grote hoeveelheid mostaarde, zowel rond als over de stapel tonnen. Daarna werden oude persdoeken uit de stroopfabriek over de stapel aangebracht. Daarna volgde een laag van 25 tot 30 cm zaagmeel. Zodat het ingedikte sap beschermd was tegen vries weer en grote warmte. En de tonnen beschermd waren tegen het weer. Deze eerste verwerking vond plaats tussen september en januari. Enkele maanden later werden de tonnen uit de stapel gehaald. En naar de koperen kookketel overgebracht. Om geopend te worden. Zodat het ingedikte sap in de kookketel terecht kwam. Soms moest men één extra gaatje boren in de ton, om meer lucht in de ton te krijgen, om het vloeibare sap beter te laten vloeien. Het ingedikte bietensap werd samen gekookt met ingedikte sap van appels of peren. En dat naargelang de smaak die men wou bekomen. Het vloeibare sap of massa werd opnieuw gekookt totdat er genoeg water uit was. Om ervoor te zorgen dat de suiker zich niet op de bodem vastzette, werd gedurende het hele kookproces de massa in beweging gehouden door middel van een roerstick.

Tijdens het koken werd er soms kristal suiker aan toegevoegd. Men wou alzo de kokende stroop op smaak krijgen.

De verhouding dichtheid-suikergehalte speelde daarbij een rol.

Om na te gaan of de stroop goed was moest de stroop geproefd worden.

Dat gebeurde door de specialist ter zake. Hij beschikte voor deze proeverij over verschillende houten lepels, na elke proefbeurt werden de lepels afgewassen.

Eens de stroop goedgekeurd kon men de stroop aftappen of afvullen. Rond de jaren 1940 werd nog meer dan de helft van de stroop bij Wijnants verpakt in houten kuipen van 40kg. Het afvullen gebeurde door de kraan onderaan de ketel, waarin het laatste kooksel was gebeurd, open te draaien. De kuipen werden in de volksmond "kavelle" genoemd.

Na het afvullen moest men de stroop laten rusten, afkoelen om de stroop te laten stijven.

Volgens één bepaalde bron verwerkte de familie Wijnants-Groenendaels, rond de jaren 1940 2 miljoen suikerbieten, en ongeveer 2 miljoen kg fruit, appels en peren.

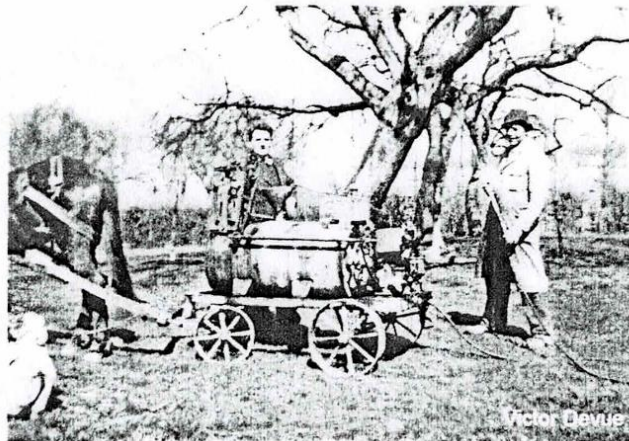
Dat gaf de productie van ongeveer 1.500.000 kg stroop. De fabriek had tussen de 20 en 30 persen, en verschillende kookketels. De opslagplaats van tonnen met halffabricaat waren een geliefde verblijfplaats voor ratten.

Valley Jos

Foto's van rond de jaren 1950

Het bestrijden van ziekte en insecten in de fruitteelt, met paard en sproeimachine.

Foto 2 sproeimachine dat met de hand werd doorgetrokken

Fruitteelt

Insecten bestrijding rond de jaren 1880-1960. Tot de jaren 1960 trokken de boeren of de fruittelers in de wintermaanden naar hun boomgaarden met een speciaal werktuig een krabber en een stalenhandborstel. Om de dode schors af te krabben of te borstelen, van de boomstam en takken. Hieronder zaten de eitjes en larven van de schadelijke insecten van de vorige zomer. Daarna werd de stam van de boom gekalkt met een oplossing van 50% gebluste kalk en 50% klei. Zo werden de beschadigde plekken afgedekt en de insecten gedood of vernietigd . in de lente werd door sommige fruitboeren ook een "lijmband" rond de stam van de boom geplakt op manshoogte.

Hier vindt u de namen van de bestuursleden en hun telefoonnummer.

Vanelderden Monique Voorzitster	0474/77.76.04
Wintmolders Fernand Penningmeester	0478/73.27.63
Vanstraelen Agnes Secretaris	0475/31.04.49
Christiaens Jacqueline Bestuurslid	011/31.46.58
Smets Ria Bestuurslid	011/31.50.34
Achten Ghislain Bestuurslid	011/31.60.06

Onze website: <https://ghk-kortenbos.jimdofree.com>

